

Brusel 21. května 2021
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2018/0197(COD)

6168/21
ADD 1

FSTR 13
REGIO 22
FC 4
CADREFIN 70
CODEC 203

NÁVRH ODŮVODNĚNÍ RADY

Předmět: Postoj Rady v prvním čtení k přijetí NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO
PARLAMENTU A RADY o Evropském fondu pro regionální rozvoj
a o Fondu soudržnosti
– návrh odůvodnění Rady

I. ÚVOD

1. Dne 29. května 2018 předložila Komise návrh nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj (dále jen „EFRR“) a o Fondu soudržnosti¹, jenž je součástí balíčku právních předpisů v oblasti politiky soudržnosti na období 2021–2027. Zastřešujícím cílem politiky vztahující se k nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti je posílit hospodářskou, sociální a územní soudržnost Unie snižováním rozdílů mezi jednotlivými regiony EU v souladu s články 174, 176 a 177 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). V důsledku pandemie COVID-19 a jako součást revidovaného víceletého finančního rámce na období 2021–2027 a souboru opatření na podporu oživení navrhla Komise dne 28. května 2020 různé změny balíčku právních předpisů v oblasti politiky soudržnosti na období 2021–2027, včetně nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti².
2. Evropský hospodářský a sociální výbor přijal stanovisko k původnímu návrhu dne 17. října 2018³ a k pozměněnému návrhu dne 18. září 2020⁴. Výbor regionů přijal stanovisko k původnímu návrhu dne 5. prosince 2018⁵ a k pozměněnému návrhu dne 14. října 2020⁶.
3. Evropský parlament přijal postoj k nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti v prvním čtení na plenárním zasedání dne 27. března 2019.
4. Pracovní skupina pro strukturální opatření posoudila navrhované nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti na řadě jednání v rámci bulharského, rakouského, rumunského, finského, chorvatského, německého a portugalského předsednictví.

¹ Dokumenty ST 9522/18 + ADD 1 + ADD 2.

² Dokumenty ST 8380/20 + ADD 1.

³ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 90.

⁴ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 236.

⁵ Úř. věst. C 86, 7.3.2019, s. 115.

⁶ Úř. věst. C 440, 15.2.2019, s. 191.

5. Výbor stálých zástupců potvrdil dne 15. února 2019 původní částečný mandát k jednání⁷. Dne 22. července 2020 potvrdil Výbor stálých zástupců další částečný mandát k jednání s Evropským parlamentem, pokud jde o pozměněný návrh nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti, který předložila Komise⁸. Dne 5. října 2020 dále Výbor stálých zástupců částečný mandát k jednání aktualizoval tak, aby zohledňoval závěry Evropské rady o víceletém finančním rámci na období 2021–2027 a souboru opatření na podporu oživení, které byly přijaty na mimořádném zasedání Evropské rady ve dnech 17., 18., 19., 20. a 21. července 2020⁹.
6. Na základě těchto mandátů vedlo finské, chorvatské, německé a portugalské předsednictví interinstitucionální jednání, která byla uzavřena dne 9. února 2021.
7. Dne 16. března 2021 schválil Výbor Evropského parlamentu pro regionální rozvoj (REGI) výsledek interinstitucionálních jednání. Dne 18. března 2021 zaslal předseda výboru REGI předsednictví Rady dopis, v němž uvedl, že plenárnímu zasedání doporučí, aby byl postoj Rady v Parlamentu v druhém čtení přijat beze změn, s výhradou ověření ze strany právníků-lingvistů.
8. S ohledem na výše uvedenou dohodu a po revizi právníky-lingvisty přijala Rada dne [xx. xx 2021] v souladu s řádným legislativním postupem stanoveným v článku 294 SFEU svůj postoj v prvním čtení.

⁷ Dokument 6147/19 ADD 2.

⁸ Dokument 9430/20.

⁹ Dokument 10880/20.

II. CÍL (články 2 a 3)

9. V souladu s článkem 176 a s čl. 174 druhým a třetím pododstavcem SFEU bude EFRR i nadále přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů, mezi nimiž bude zvláštní pozornost věnována regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, zejména pak podmínkami vyplývajícími z demografického poklesu, jako jsou nejvzdálenější regiony, nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva, ostrovní, přeshraniční a horské regiony. Fond soudržnosti bude i nadále přispívat k obecnému cíli posílit hospodářskou, sociální a územní soudržnost Unie poskytováním finančních příspěvků pro sféry životního prostředí a transevropských sítí v oblasti dopravní infrastruktury (dále jen „TEN-T“).
10. Cíle politiky, které EFRR bude podporovat:
- konkurenceschopnější a inteligentnější Evropa díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace a regionálního propojení informační a komunikační technologie (cíl politiky 1);
 - zelenější, nízkouhlíkový přechod k uhlíkově neutrálnímu hospodářství a odolná Evropa díky podpoře spravedlivého přechodu na čistou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně, prevence a řízení rizik a udržitelná městská mobilita (cíl politiky 2);
 - propojenější Evropa díky zvyšování mobility (cíl politiky 3);
 - sociálněji a inkluzivněji Evropa díky provádění evropského pilíře sociálních práv (cíl politiky 4);
 - Evropa bližší občanům díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje všech typů území a místních iniciativ (cíl politiky 5).

Cíle politiky 2 a 3 budou podporovány i z Fondu soudržnosti.

Cíle politiky jsou následně dále upřesněny ve specifických cílech, které jsou rovněž stanoveny v nařízení o EFRR a o Fondu soudržnosti.

III. ANALÝZA POSTOJE RADY V PRVNÍM ČTENÍ

a) Specifické cíle (článek 3)

11. Postoj Rady v prvním čtení zajišťuje vhodnou rovnováhu mezi různými specifickými cíli, o které mají EFRR a Fond soudržnosti usilovat, a odráží hlavní výzvy, kterým Evropa v současné době čelí, jako je mimo jiné podpora oživení po pandemii COVID-19, ekologická transformace, posílení konkurenceschopnosti nebo zvýšení konektivity.
12. V této souvislosti stanovuje dosažená dohoda výslovnou možnost, aby EFRR poskytoval podporu zaměřenou na zlepšení digitálního propojení jako součást cíle politiky 1 pro konkurenceschopnější a inteligentnější Evropu. V zájmu zachování správné rovnováhy mezi podporou různých cílů politiky bude při výpočtu souladu s požadavky tematického zaměření pro cíl politiky 1 zohledněno pouze 40 % prostředků vynaložených na zlepšení digitálního propojení a zdroje zohledněné pro účely požadavků tematického zaměření nepřekročí 40 % minimálních požadavků na tematické zaměření pro daný cíl politiky.
13. V rámci cíle politiky 2 pro zelenější, nízkouhlíkový přechod k uhlíkově neutrálnímu hospodářství a odolnou Evropu budou moci EFRR a Fond soudržnosti mimo jiné poskytovat podporu na zlepšení ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a omezování všech forem znečištění. V rámci téhož cíle politiky 2 budou navíc EFRR a Fond soudržnosti schopny poskytovat podporu na udržitelnou multimodální městskou mobilitu v rámci přechodu na uhlíkově neutrální hospodářství. S cílem zachovat správnou rovnováhu mezi podporou různých cílů politiky bude při výpočtu souladu s požadavky tematického zaměření pro cíl politiky 2 zohledněno pouze 50 % prostředků vynaložených na podporu udržitelné multimodální městské mobility a zdroje zohledněné pro účely požadavků tematického zaměření nepřekročí 50 % minimálních požadavků na tematické zaměření pro daný cíl politiky.

14. V rámci cíle politiky 4 pro sociálnějiší a inkluzivnějiší Evropu díky provádění evropského pilíře sociálních práv bude EFRR schopen poskytnout podporu pro socioekonomické začlenění marginalizovaných komunit, domácností s nízkými příjmy a znevýhodněných skupin, včetně osob se zvláštními potřebami; a podporu sociálně-ekonomické integrace státních příslušníků třetích zemí, včetně migrantů, prostřednictvím integrovaných opatření, včetně bydlení a sociálních služeb.
15. V rámci cíle politiky 5 Evropa bližší občanům bude EFRR díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje všech typů území a místních iniciativ schopen podporovat integrovaný a inkluzivní sociální, hospodářský a environmentální rozvoj, kulturu, jakož i přírodní dědictví, udržitelný cestovní ruch a bezpečnost v jiných než městských oblastech. Podpora v rámci tohoto cíle politiky bude poskytována prostřednictvím strategií územního a místního rozvoje.

b) Tematické zaměření podpory z EFRR (článek 4)

16. Členské státy rozhodnou, na jaké úrovni tematické zaměření splní: zda na celostátní úrovni nebo na úrovni kategorie regionů. Tuto volbu členské státy učiní ve svých dohodách o partnerství uzavřených s Komisí. Jejich volba platí po dobu celého programového období.

17. Pro účely tematického zaměření se členské státy a regiony na základě svého poměru hrubého národního důchodu dělí do tří skupin a pro každou skupinu jsou stanoveny minimální přiděly pro cíle politiky 1 a 2. Členské státy a regiony, jejichž poměr hrubého národního důchodu se rovná nebo je vyšší než 100 % průměru EU, budou muset přidělit alespoň 85 % svých zdrojů z EFRR na cíl politiky 1 a cíl politiky 2 a nejméně 30 % na cíl politiky 2. Členské státy a regiony, jejichž poměr hrubého národního důchodu se rovná nebo je vyšší než 75 % a nižší než 100 % průměru EU, budou muset přidělit alespoň 40 % svých zdrojů z EFRR na cíl politiky 1 a nejméně 30 % na cíl politiky 2. A konečně členské státy a regiony s poměrem hrubého národního důchodu nižším než 75 % průměru EU přidělí nejméně 25 % svých zdrojů z EFRR na cíl politiky 1 a nejméně 30 % na cíl politiky 2. Možnost volby členských států, jestli tematického zaměření dosáhnou na celostátní úrovni, nebo na úrovni kategorie regionů, by měla umožnit flexibilitu na úrovni jednotlivých programů.

c) Rozsah podpory z EFRR (článek 5)

18. EFRR podpoří:

- investice do infrastruktury;
- činnosti aplikovaného výzkumu a inovací, včetně průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje a studií proveditelnosti;
- investice do přístupu ke službám;
- produktivní investice do malých a středních podniků a investice zaměřené na zachování stávajících pracovních míst a vytváření nových pracovních míst;
- vybavení, software a nehmotná aktiva;
- vytváření sítí, spolupráci, výměnu zkušeností a činnosti zahrnující inovační klastry, a to i mezi podniky, výzkumnými organizacemi a orgány veřejné správy;
- informace, komunikaci a studie a
- technickou pomoc.

19. Za určitých podmínek může EFRR podporovat produktivní investice do jiných než malých a středních podniků. Dále může za určitých podmínek podporovat odbornou přípravu, celoživotní učení, rekvalifikaci a vzdělávání, nákup zásob nezbytných pro posílení odolnosti systémů zdravotní péče a posílení odolnosti vůči katastrofám.
20. Je-li to nezbytně nutné a jako dočasné opatření k reakci na výjimečné nebo neobvyklé okolnosti, může EFRR podporovat financování provozního kapitálu v malých a středních podnicích formou grantů.

d) Rozsah podpory z Fondu soudržnosti (článek 6)

21. Fond soudržnosti podpoří:
 - investice do životního prostředí včetně investic souvisejících s udržitelným rozvojem a energetikou, které představují přínos pro životní prostředí, se zvláštním zaměřením na obnovitelné zdroje energie;
 - investice do sítě TEN-T;
 - technickou pomoc;
 - informace, komunikaci a studie.

e) Vyloučení z působnosti EFRR a Fondu soudržnosti (článek 7)

22. Bylo důležité upřesnit, které činnosti nespadají do působnosti EFRR a Fondu soudržnosti. Bude tomu tak například v případě investic, jejichž cílem je snižování emisí skleníkových plynů pocházejících z činností, které jsou uvedeny ve směrnici 2003/87/ES o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, aby nedocházelo k překrývání dostupného financování, které již existuje v rámci uvedené směrnice. Dále jsou vyloučeny rovněž podniky v obtížích definované v nařízení Komise (EU) č. 651/2014, není-li to povoleno na základě podpory *de minimis* nebo dočasných pravidel státní podpory zavedených za účelem řešení výjimečných okolností. EFRR a Fond soudržnosti nebudou podporovat některé investice do letišť, s výjimkou podpory opatření ke zmírnění dopadu na životní prostředí a opatření v oblasti ochrany a bezpečnosti na regionálních letištích, pokud je hlavní cíl investic jasně určen z hlediska norem Unie v oblasti životního prostředí, ochrany nebo bezpečnosti a je v souladu s pravidly státní podpory. Podobně nebude ani jeden z fondů podporovat zařízení pro skládání a zpracování zbytkového odpadu, vyřazování jaderných elektráren z provozu ani jejich výstavbu nebo výrobu, zpracování a uvádění tabáku a tabákových výrobků na trh. Vyloučena je rovněž podpora investic souvisejících s výrobou, zpracováním, přepravou, distribucí, skladováním nebo spalováním fosilních paliv, s výjimkou:

- i) nahrazování systémů vytápění spalujícími tuhá fosilní paliva systémy vytápění spalujícími plynná paliva za určitých podmínek;
- ii) investic do rozšiřování a nového využití, přeměny nebo dovybavení plynárenských přepravních a distribučních sítí za předpokladu, že tyto investice připraví tyto sítě na přidávání plynů z obnovitelných zdrojů a nízkouhlíkových plynů, jako je vodík, biomethan a syntézní plyn, do soustavy a umožní nahradit zařízení na pevná fosilní paliva;
- iii) investic do čistých vozidel pro veřejné účely, jakož i vozidel, letadel a plavidel konstruovaných a vyrobených nebo upravených pro použití civilní ochranou a protipožárními službami.

Výše podpory podle bodů ii) a iii) bude omezena v závislosti na výši hrubého národního důchodu členského státu a podílu pevných fosilních paliv na hrubé domácí spotřebě energie členského státu. Operace podporované z EFRR a Fondu soudržnosti podle bodů i) a ii) vybere řídicí orgán do 31. prosince 2025 a nebude možné je rozvrhnout do příštího programového období.

f) Zvláštní ustanovení (články 9–14)

23. V souladu s článkem 349 SFEU se budou uplatňovat některá zvláštní ustanovení na nejvzdálenější regiony.
24. EFRR může podporovat integrovaný územní rozvoj v rámci programů spadajících pod cíl Investice pro zaměstnanost a růst a cíl Evropská územní spolupráce. Za účelem řešení hospodářských, environmentálních, klimatických, demografických a sociálních výzev bude EFRR podporovat integrovaný územní rozvoj na základě strategií územního nebo komunitně vedeného místního rozvoje. EFRR podpoří Evropskou městskou iniciativu. EFRR podpoří Nástroj pro meziregionální inovační investice, který bude následně podporovat uvádění na trh a rozšiřování meziregionálních inovačních projektů, které mají potenciál podněcovat rozvoj evropských hodnotových řetězců.

IV. ZÁVĚR

25. Postoj Rady v prvním čtení odráží kompromisní dohodu, které bylo za pomoci Komise dosaženo při jednáních mezi Radou a Evropským parlamentem.
26. Rada se domnívá, že její postoj v prvním čtení představuje vyvážený balíček pro oba fondy, které má toto nařízení zřídit na programové období 2021–2027.